Grigore Constantinescu

Comuna

VEDEA

PITEŞTI MMXV

VEDEA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 19 sate: **Vedea**; Bădicea; Blejani; Bureţeşti; Chiriţeşti; Chiţani; Ciureşti; Dincani; Fata; Frătici; Izvoru de Jos; Izvoru de Sus; Lungani; Mogoşeşti; Prodani; Răţoi; Vaţa, Veţişoara; Vârşeşti. Cătunele: Gura Boului, Bondoci, Jugănari, Floreşti, Vârşeşti, Dealu Mare, Foteşti au fost înglobate ulterior în satele menţionate.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 33 km.
SUPRAFAŢĂ: 68,4 km^2.
POPULAŢIE: 4.041 locuitori [1.952 M + 2.089 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

*__Plopul__, sat – 1528 [7037] octombrie 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 65)● **Fata** – 1548 [7056] iulie 2● **Vaţa** – 1571 [7079] mai 22 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 28).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Fata.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 2 iulie 1548, prin care se confirmă pisețului Mihăilă și fiilor săi proprietatea asupra unei ocine, „pentru că e bătrână și dreaptă ocină, dedină, cumpărată de la răposatul Băsărab voievod" (Neagoe Basarab [1512-1521]).

TOPONIMIE:

- **Bădicea** – toponim; la origine, eponimul *Bădicea* provenit din apelativul *bade* („termen vechi românesc de respect faţă de cel mai în etate").
- **Blejani** – toponim format pe baza eponimului *Bleja* – atestat în documente medievale locale + sufixul *–ani*, relevând apartenenţa locală.
- **Bureţeşti** – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea (la bază, apelativul *bureţi*) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Chiriţeşti** – toponim format pe baza eponimului *Chiriţă* – atestat în tradiţia locală + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Chiţani** – toponim format pe baza apelativului regional *chiţă* ≈ „grămadă", relevând caracterul compact iniţial al aşezării.
- **Ciureşti** – toponim social format pe baza unui eponim (la origine, apelativul *ciurar* ≈ „cel care face sau vinde ciururi") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Dincani** – toponim format pe baza eponimului *Dincă*, atestat prin tradiţia orală locală + sufixul *–ani*, care relevă apartenenţa familială a membrilor comunităţii săteşti.
- **Faţa** – toponim topografic evocând aspectul terenului pe care s-a format aşezarea: un loc deschis, propice amplasării locuinţelor.
- **Frătici** – toponim social format pe baza apelativului *frate* ≈ „călugăr tânăr la începutul vieţii monahale", calitate pe care a avut-o, probabil, întemeietorul aşezării.
- **Izvoru** – toponim topografic; la origine, apelativul *izvor* ≈ „apă subterană care iese sau ţâşneşte la suprafaţa pământului".
- **Lungani** – toponim topografic, derivat „personal", pe baza apelativului *lung* + sufixul *–ani*, cu referire la caracteristica fizică dominantă a oamenilor care au constituit aşezarea.
- **Mogoşeşti** – toponim format pe baza eponimului *Mogoş*, atestat prin tradiţia orală + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Prodani** – toponim derivat „personal" din eponimul *Prodan* (la origine, bulg. *prodan* ≈ „vândut").

- **Răţoi** – toponim format pe baza antroponimului-poreclă *Răţoi*, la origine, apelativul *răţoi*.
- **Vaţa** – toponim relevând originea ardelenească a primilor locuitori stabiliţi în aria actuală a aşezării, proveniţi din satul transilvănean *Vaţa*.
- **Vedea** – toponim topografic reproducând hidronimul similar. Numele anterior al aşezării: Gura Boului.
- **Veţişoara** – toponim diminutival format din numele localităţii *Vaţa*, relevând dimensiunile aşezării în raport cu localitatea menţionată.
- **Vârşeşti** – toponim format pe baza apelativului *vârşă* ≈ „unealtă de prins peşte" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică Platformei Cotmeana. Dominanţa anterioară a pădurilor, existenţa unor sate de vale, mici şi dese, cu culturi pomicole şi rare ogoare particularizează aria geografică în care s-a constituit comuna Vedea. Arhitectura locală a fost influenţată de prezenţa pădurilor seculare.

Casele foarte vechi, joase, construite din cununi de bârne de stejar îmbinate „stâneşte" erau aşezate pe lespezi de piatră. Se consemna prezenţa unor foişoare în trei ape dispuse asimetric faţă de axul faţadei. Planul bicameral format din tindă şi odaie era cvasigeneralizat.

Un décor amplu (stâlpi crestaţi şi fruntarii cu decupeuri florale stilizate) relevau pronunţatul simţ artistic al meşterilor constructori locali. Ulterior, casele şi-au extins planul (tindă centrală şi camere laterale), cu acces direct de pe sala susţinută pe colonete de lemn, cu pălimare simple, neornamentate. Construcţiile de dată recentă sunt realizate, în marea lor majoritate, din cărămidă. Aspectul faţadelor s-a modificat, sălile fiind susţinute pe stâlpi de secţiune pătrată sau circulară, uniţi prin arcade divers profilate. Casa Porojan Ioana [1850] – [▲]– din satul Fata reprezintă un model de arhitectură populară generalizată în localitate în perioada istorică menţionată.

Portul popular local se integrează portului popular argeşean relevând, însă, influenţe „ungureneşti".

Remarcabila artă tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de o creatoare renumită din localitate: Maria Săvulescu.

Pictura pe lemn, precum şi pictura pe sticlă constituie o pasiune evidentă pentru artiştii amatori: Gheorghe Bondoc şi Răzvan Demetriade.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii Gheorghe Palangă, Florea Zaharia din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru împletituri din răchită.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Boiereasca, Brâul de la Izvoru, Ca pe baltă, Murguleţul de trei, Pelişorul, Resteul de la Vâlcele, Rustemul drept, Sămăreasca, Spoitoreasa, Şuiul, Ţipeteanca.

Târguri tradiţionale organizate săptămânal (duminica), dar şi cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Mare Mucenic Pantelimon (27 iulie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Nicolae» + «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Bondoci** [1891-1892]~ctitorită de Tudor Săvulescu şi enoriaşii din sat, după proiectul arh. Filip Stani •pictură murală: Gheorghe Stoenescu [1892].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Apostoli Petru şi Pavel» **Fata** [1841]~ctitorită de jupan Paraschiv Petcu şi soţia sa, Ioana, împreună cu obştea satului •intervenţii: consolidare [1912], reparaţii [1958] •pictură murală: anonim [1841]; refăcută [1958]; în tabloul votiv, Paraschiv cu Ioana şi fiul lor, Dumitrache.

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» **Frătici** [1933-1934]~ctitorită de preot Gh. Comănescu şi enoriaşii săi, conform proiectului arh. N. Bacria-Tutănescu, pe locul unei biserici datând din 1896 •pictură murală: Fl. Udrişte din Slatina [1934].

✚Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Gura Boului [1888-1891]~ctitorită de preot Ion Mateescu, St. Bouleanu, D. Enaru, Gh. Mătuşa, Voicu Tache, Marin Predan şi 110 enoriaşi •intervenţii: 1933, 1935, 1941 •pictură murală: Apostol Voiculescu, Petre Tomescu, Gheorghe Minculescu [1891]; repictată de Gh. Zafiescu şi S. Zafiu [1936]; restaurată de Ion Fleşaru, Gheorghe Manu şi Gheorghe Negrescu [1946].

✚Biserica «Sf. Teodor Tiron» + «Schimbarea la Faţă» Izvoru [1878]~ctitorită de: Ion Pârşoagă, Nicolae Pârşoagă, Constantin Pârşoagă cu soţiile •pictură murală: Ilie Nicolau [1878]; restaurată de Gheorghe Manu din Câmpulung-Muscel [1961].

✚Biserica «Sf. Nicolae» + «Sf. Apostoli Petru şi Pavel» Izvoru [1848]~ctitorită de diaconul Radu Berechet şi fiul său, Gheorghe •intervenţii: reparaţii şarpantă [1921]; consolidare [1960] •pictură murală: Constantin Bunescu [1921]; renovată de Vasile Dumitrescu din Strejeşti [1963].

✚Biserica «Naşterea Maicii Domnului» Prodani-Bondoci [1883-1885]~ ctitorită de 86 moşneni din: Bondoci, Gărdineşti, Răţoi •pictură murală: Gheorghe Stoenescu [1885].

✚Biserica «Sf. Teodor Tiron» + «Naşterea Maicii Domnului» Şoldeni [1881]~ctitorită de Constantin Pârşoagă cu soţia sa, Anastasia, care au contribuit cu jumătate din suma necesară edificării locaşului de cult, celalaltă jumătate fiind asigurată de către enoriaşi •pictură murală: zugravul Apostol Voiculescu [1881]; „renovată" de George M. Vişoescu-Piteşti [1912].

✚Biserica «Sf. Nicolae» + «Cuvioasa Paraschiva» Vaţa [1833]~ctitorită de „popa Gh. Chiriţescu, Ion brat ego, popa Constantin ot Poiana Lacului, diaconul Pătru" ş. a. •intervenţii: repararea soclului [1922]; tencuieli exterioare [1938] •pictură murală: zugravul Petre Ionescu [1865]; „spălată" de Constantin Bunescu [1922].

✚Biserica «Sf. Apostoli Petru şi Pavel» + «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Nicolae» Veţişoara [1900-1908]~ctitorită de preot Dumitru Săvulescu, Marin Oprescu, Stan Ciurescu •intervenţii: consolidare [1945], reparaţii „generale" [1967] •pictură murală: Ioan Botorescu [1908].

✚Monument eroi: **Vaţa** [1916-1918] – lângă Şcoala generală Vaţa.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 279 locuitori ai comunei Vedea, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [249], Al doilea război mondial [30].

IN MEMORIAM

✪ **MILITARU VIRGIL** [1955-2010] – Artist plastic, absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti [1978]; profesor de desen la diverse şcoli din Piteşti [1978-2010]; excelent caricaturist, obţine importante premii la expoziţii internaţionale specifice organizate în: Columbia, Italia, Japonia, Turcia; publicist, redactor-şef fondator al revistei „Beţe-n roate" [Piteşti, 1990], colaborator la publicaţii de profil din: Belgia, Canada, Franţa, Germania, Japonia şi România.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 513; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

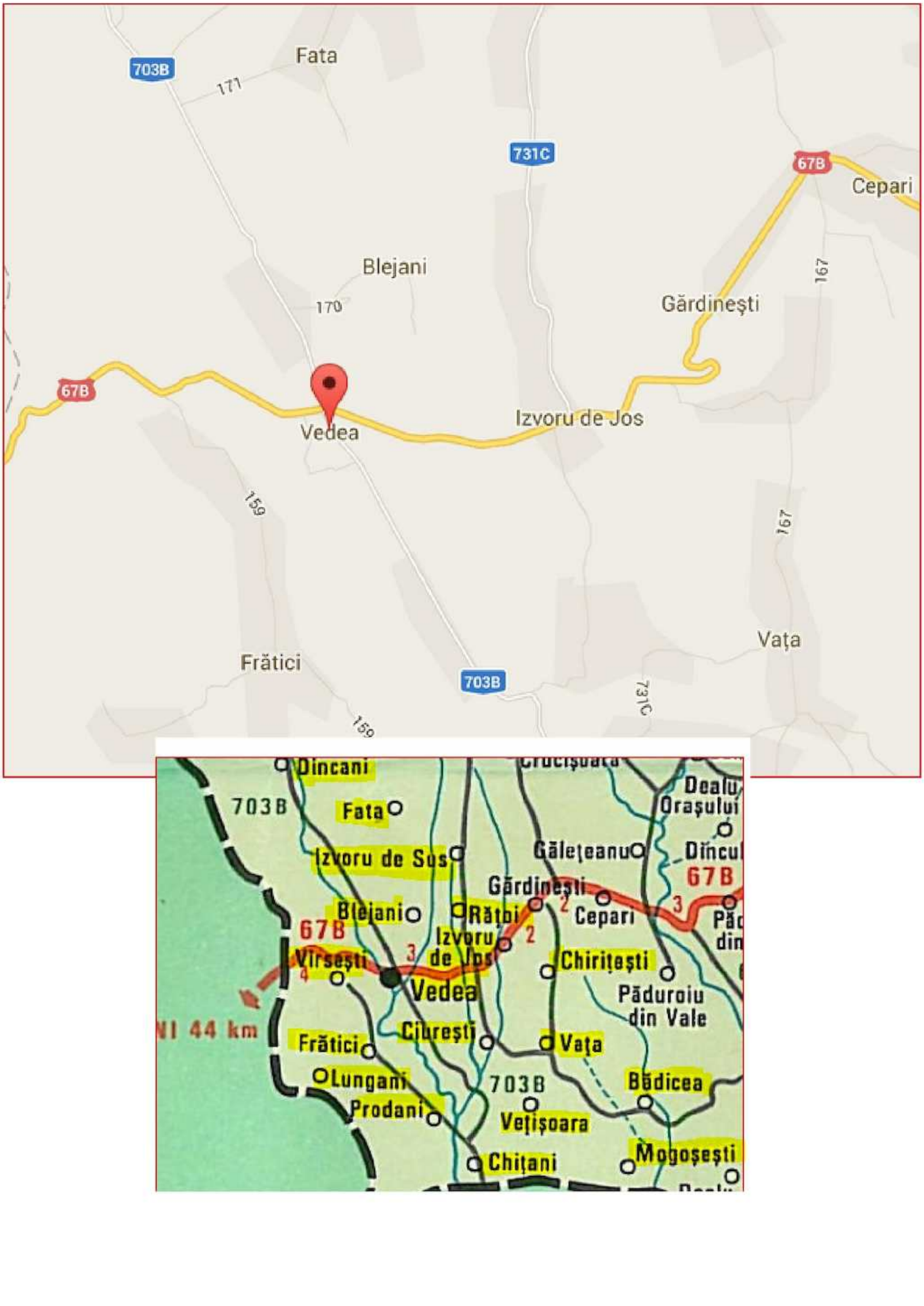
Fata
703B
171
731C
67B
Cepari
Blejani
170
Gărdineşti
167
67B
Izvoru de Jos
Vedea
159
167
Vaţa
Frătici
703B
731C
159
Dincani
703B
Fata
Izvoru de Sus
Gălețeanu
Dealu Orașului
Dîncul
67B
Gărdineşti
Blejani
Răţbi
Cepari
67B
Izvoru de Jos
Chiriţeşti
Vîrseşti
Vedea
Păduroiu din Vale
NI 44 km
Frătici
Ciureşti
Vaţa
Lungani
703B
Bădicea
Prodani
Veţişoara
Chiţani
Mogoşeşti

PRIMĂRIA COMUNEI VEDEA.

SPITALUL DE
PSIHIATRIE
ST MARIA
PAVILIONUL I

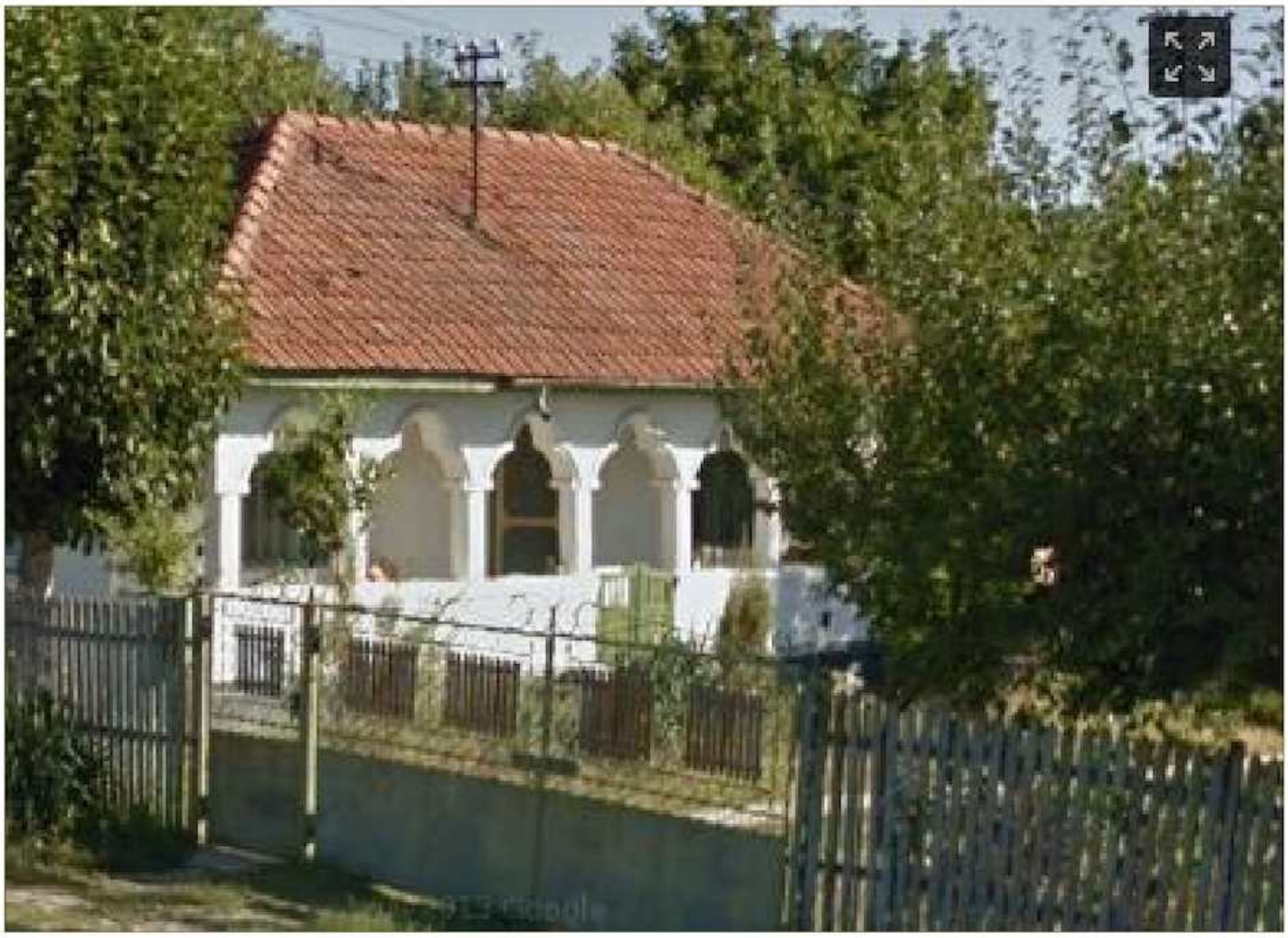

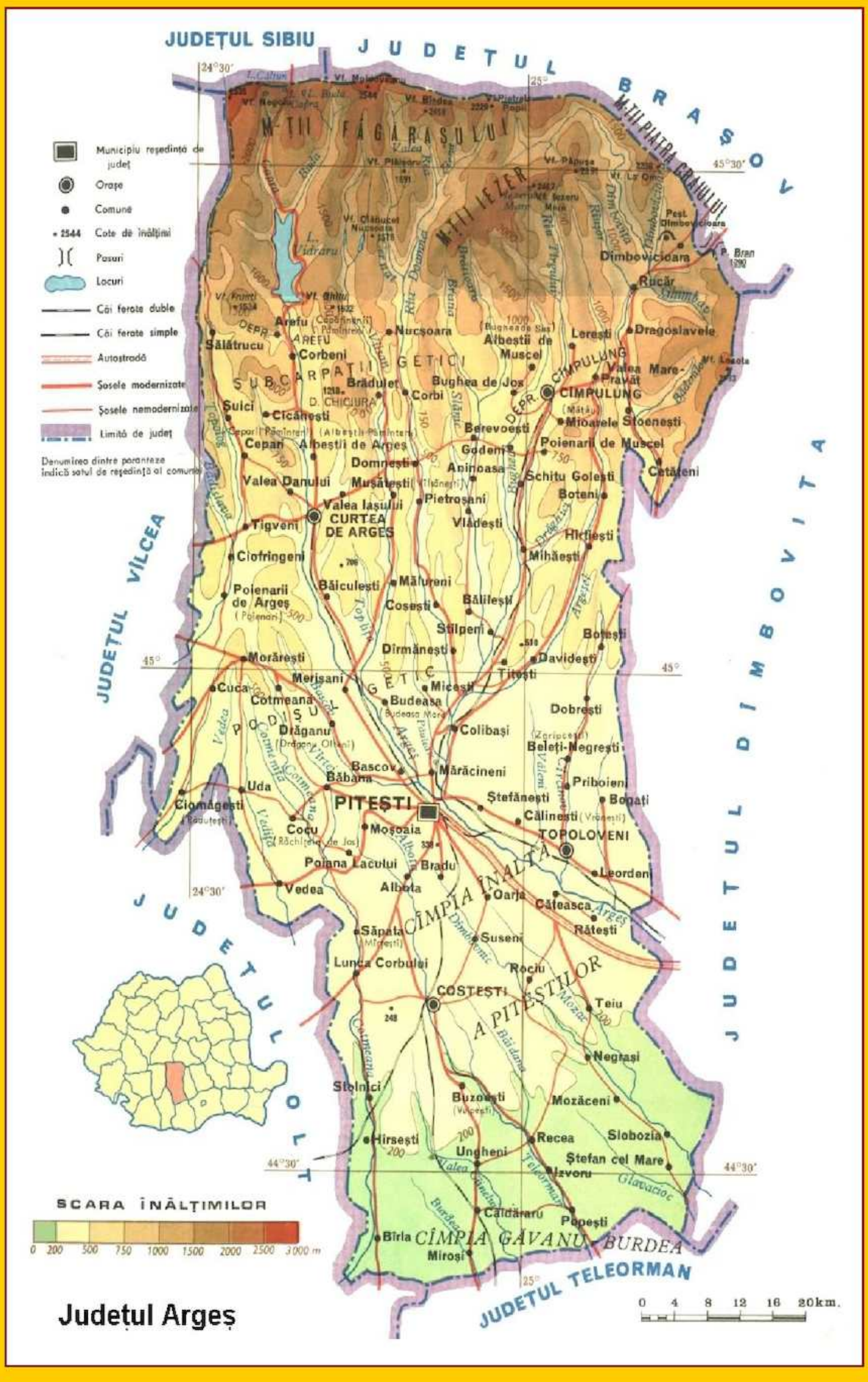

Județul Argeș